

สำนักงานอธิบดี
เลขที่รับ..... 2899
วันที่..... ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๓
15.50 น.

กรมทรัพยากรน้ำ
รับที่..... 03485
วันที่..... ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๓
เวลา 15.46 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักผู้ตรวจราชการ กลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม โทร. ๐-๒๒๗๑-๖๐๐๐ ต่อ ๖๔๑๖
ที่ ๘๙ ๐๖๒๑/๑๔๙

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การปรับปรุงคุณภาพการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

(๑) เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

๑. เรื่องเดิม

อธน. ได้ให้ความเห็นชอบและลงนามในคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งคู่มือได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน ตลอดจนกรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานต่อไป

๒. ข้อพิจารณา

สำนักผู้ตรวจราชการพิจารณาเห็นว่า คู่มือดังกล่าวยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ในข้อกฎหมาย และตัวอย่างรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งจัดเป็นไปตามเจตกรรมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๖๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) นโยบายของรัฐบาล ข้อที่ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและพฤติมิชอบในภาครัฐ กำหนดให้ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนักในการรักษาศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต จึงได้ปรับปรุงคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ขึ้น เพื่อประโยชน์ในการให้เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนต่อไป

๓. ข้อเสนอเพื่อโปรดพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบด้วย ขอได้โปรดลงนามในคู่มือการพัฒนา ที่แนบมาพร้อมนี้

(นางสาวอมรรัตน์ พุ่มศรีพักตร์)

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม

(๑)

๘๙๙.

(นางสาวอมรรัตน์ พุ่มศรีพักตร์)

หัวหน้าผู้ตรวจราชการ

ลงนาม
วันที่ ๓ เม.ย. ๖๓.
เวลา ๑๐.๕๐

เรื่องกลับ สมศ.
วันที่ ๓ เม.ย.๖๓
เวลา ๑๔.๔๑

ลงนามแล้ว

๑. ๒๕๖๓ ๔ ๒๕๖๓
๑. ๒๕๖๓ ๔ ๒๕๖๓
๑. ๒๕๖๓ ๔ ๒๕๖๓

นายธงชัย ลีมส่วน
หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

๒. ๒๕๖๓
(นายภาค旦 ดาวรุษรัตน์)
อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

สำนักงานอธิบดี
เลขที่รับ.....
วันที่.....
เวลา.....

กรมการพัฒนาชุมชน
ที่..... 05676
วันที่..... ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓
เวลา..... ๑๕.๑๙ น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักผู้ตรวจราชการ กลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม โทร. ๐ ๒๒๗๗ ๖๐๐๐ ต่อ ๖๘๑๖
ที่ ทส ๐๖๒๑/๒๗๖

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของกรมทรัพยากรน้ำ

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

๑. เรื่องที่มี

การพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำ (Conflict of interests : COI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามแบบตรวจประเมินข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๒ มาตรการภายใต้เพื่อป้องกันการทุจริต ตามข้อ ๐๔๗ กำหนดให้หน่วยงานจะต้องจัดทำมาตรการจัดการเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน

๒. ข้อเท็จจริง

สำนักผู้ตรวจราชการได้จัดทำคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ กรมทรัพยากรน้ำฯ ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงาน อันเนื่องมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ว่าด้วยดำเนินการอย่างไร กฎหมายที่ต้องนำมาใช้บังคับเพื่อพิจารณา กับผลประโยชน์ทับซ้อน และกรณีหากเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมมีมาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อนว่าด้วยดำเนินการอย่างไร ตลอดจนเมื่อมีกรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้น หน่วยงานจะต้องมีมาตรการและแนวทางในการดำเนินการอย่างไร ซึ่งคู่มือได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน ตลอดจนกรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป (เอกสารแนบ)

๓. ข้อเสนอเพื่อโปรดพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ และลงนามในคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ กรมทรัพยากรน้ำ ที่แนบมาพร้อมนี้

ผู้เสนอ/ลงนามแล้ว

(นายสุวัฒน์ เปิญปัจจัน)
อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

๑๗ มิ.ย. ๒๕๖๒

(นางสาวอรรัตน์ พุ่มศรีพั้กตรร)

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม

๘๗๐.

(นางสาวอรรัตน์ พุ่มศรีพั้กตรร)

หัวหน้าผู้ตรวจราชการ

เรื่องกลับ ใหม่
วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๖๒
เวลา ๑๓.๓๐

เรื่องกลับ สมด.
วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๖๒.
เวลา ๑๕.๔๐ น.

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน
เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
ของกรมทรัพยากรน้ำ^๔
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

โทรศัพท์ ๐๒ - ๒๗๑๖๐๐๐ ต่อ ๖๘๑๖
เว็บไซต์ www.dwr.go.th

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน
เพื่อป้องกันผลประযุชน์ทับซ้อน
ของกรมทรัพยากรน้ำ^๙
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ.....^x.....

คำนำ

เอกสารคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนามณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชนูญภูมิคุณธรรม ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจกรรมบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๖๖ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายของรัฐบาล ข้อที่ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ กำหนดให้ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนักในการรักษาศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและพุ่มมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของข้าราชการและบุคลากรของกรมทรัพยากรน้ำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์สาธารณะ กับผลประโยชน์ส่วนตนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร การทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะ กับผลประโยชน์ส่วนตนมีแนวทางการแก้ไข รวมถึงบทลงโทษหากฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ตลอดจนการให้-การรับของขวัญและผลประโยชน์ จะรับได้หรือไม่ได้ และหากรับไม่ได้ต้องดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้ การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ยังเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับข้อบังคับ จารราษฎร์ของกรมทรัพยากรน้ำ และค่านิยม ตลอดจนมาตรฐานจริยธรรมของข้าราชการ

ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำหวังว่าเอกสารคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอันเป็นการป้องกันปัญหา ซึ่งนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่งที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

กรมทรัพยากรน้ำ
มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมา	๑
๑.๒ ความหมายและมุลเหตุปัญหาของผลประโยชน์ทับช้อน	๒
๑.๓ นิยามศัพท์	๓
๑.๔ รูปแบบของผลประโยชน์ทับช้อน	๔
บทที่ ๒ กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับช้อน	
๒.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม	๙
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑	
๒.๒ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐
๒.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๔	๑๐
๒.๔ ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจารยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ (มาตรา ๑๐๓)	๑๑
๒.๕ หลักธรรมาภิบาล	๑๑
๒.๖ การกำหนดมาตรฐานของจริยธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับช้อน	๑๒
๒.๗ ข้อบังคับว่าด้วยจารยาข้าราชการกรรมทรัพยากรน้ำ	๑๔
บทที่ ๓ มาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับช้อน	
๓.๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับช้อน	๑๖
๓.๒ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม	๑๖
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖	
๓.๓ แนวทางการดำเนินการของกรรมทรัพยากรน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับช้อน	๑๗๐
๓.๔ การดำเนินการรณรงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกรรมทรัพยากรน้ำที่นำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	๑๗๑
บทที่ ๔ กรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับช้อน	
๔.๑ กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท	๑๗๒
๔.๒ กรณีการใช้รถหลวง	๑๗๔
๔.๓ กรณีผลประโยชน์ทับช้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสำนักงาน	๑๗๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นประเด็นปัญหาการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบัน อันก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นแสวงหาประโยชน์แก่ต้นเองกลุ่มพวกร้อย เป็นการละเมิดจริยธรรม รวมถึงการแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ จนทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกิดการละทิ้งคุณธรรม จริยธรรม ใน การปฏิบัติหน้าที่ สาธารณณะขาดความเป็นอิสระ เกิดความโลภในผลประโยชน์ส่วนตนทำให้ขาดความเป็นกลางและความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม และทำให้ประโยชน์หลักของหน่วยงานองค์กร สถาบัน และสังคม หรือชุมชน ต้องสูญเสียไปไม่ว่าจะเป็น ผลประโยชน์ทางการเงินและทรัพยากรต่างๆ คุณภาพ การให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม ของการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐอิกตัว ส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ โดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่สาธารณณะขาดความเป็นกลาง จึงก่อให้เกิดผลเสียต่อประโยชน์สาธารณะ ทำให้ผลประโยชน์สาธารณะต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบตัวเงิน หรือทรัพย์สิน เท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่รูปแบบตัวเงิน หรือทรัพย์สินก็ได้ เช่น เกิดความสัมพันธ์ ส่วนตัวในการปฏิบัติซึ่งอยู่ในรูปของความลำเอียง อดติ เลือกที่รักมักที่ซัง ซึ่งผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นต้นเหตุของปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบที่รุนแรงขึ้นและมีผลกระทบต่อระบบราชการในวงกว้าง กรมทรัพยากรน้ำ ตระหนักถึงความสำคัญของผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ จึงได้นำแนวโน้มนโยบายของรัฐที่ให้ส่วนราชการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการเพื่อการพัฒนาประเทศก่อให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชน มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของหน่วยงานจะเน้นย้ำการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบังคับจารยากรน้ำในการต่อต้านการทุจริตและค่านิยมกรมทรัพยากรน้ำได้枉กรอบและแนวทางการเป็นบุคลากรที่ดีของกรมทรัพยากรน้ำ ที่ต้องยึดถือและปฏิบัติ อันส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงาน กรมทรัพยากรน้ำเป็นไปตามมาตรฐาน จริยธรรม โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๓ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาจากการทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในระบบราชการปัจจุบันส่วนใหญ่ ซึ่งเกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ใน การดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่การงานด้วย

๑.๒ ความหมายและมูลเหตุปัญหาของผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือ ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interests : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน คือ “สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน บริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำการล่วงละเมิดเจ้าหน้าที่โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนาหรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบต่อภัณฑ์ไม่เห็นว่าจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ของส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง” ทั้งนี้ มูลเหตุปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดจาก การพัฒนาการทางการเมืองไทยเปลี่ยนไปจากเดิมที่นักการเมืองและนักธุรกิจเป็นบุคคลคนละกลุ่มกัน กล่าวคือ ในอดีตนักธุรกิจต้องพึงพิงนักการเมือง เพื่อให้นักการเมืองช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจของตน ซึ่งในบางครั้งสิ่งที่นักธุรกิจต้องการนั้นมิได้รับการตอบสนองจากนักการเมืองทุกครั้งเสมอไป นักธุรกิจก็ต้องจ่ายเงินจำนวนมากแก่นักการเมือง ในปัจจุบันนักธุรกิจจึงใช้วิธีการเข้ามาเล่นการเมืองเอง เพื่อให้ตนเองสามารถเข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายและออกกฎหมายต่างๆ ในสังคมได้และที่สำคัญคือ ทำให้ข้าราชการต่างๆ ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

๑.๓ นิยามศัพท์

๑.๓.๑ ผลประโยชน์ส่วนตน (Private interest) คำว่า “ผลประโยชน์” คือ สิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าในทางบวกหรือทางลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการงานและธุรกิจของเจ้าหน้าที่ แต่รวมถึงคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อน ญาติ คู่แข่งศัตรู เมื่อได้เจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้คนเหล่านี้ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นก็ถือว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ส่วนตนมี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวกับเงิน (Pecuniary) และ ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non - pecuniary)

(๑) ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูนประโยชน์ หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ้น ตำแหน่งในบริษัท ที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลดของขวัญหรือของที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่นๆ

(๒) ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม อื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิ แนวคิด มักอยู่ในรูปความลำเอียง ออกตัว เลือกที่รักมักที่ชัง และมีข้อสังเกตว่าแม้แต่ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัว ก็จัดอยู่ในประเภทนี้

๑.๓.๒ ผลประโยชน์สาธารณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มคน การระบุผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถให้ความสำคัญอันดับต้นแก่สิ่งนี้ โดย

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ระบุผลประโยชน์ทั้งช้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะมีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมาเมื่อผลต่อความเป็นกลางในการทำงานที่

- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำงานที่มีผลประโยชน์ทั้งช้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช้ประโยชน์จากการดำเนินงานที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่ง

๑.๓.๓ หน้าที่สาธารณะ (Public duty) หน้าที่สาธารณะของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐ คือ การให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (public interest) คนเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนอื่นๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐ เช่น ที่ปรึกษา อาสาสมัคร

๑.๓.๔ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) องค์กรสากล (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) นิยามว่า เป็นความซับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

(๑) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (Actual) มีความซับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

(๒) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (Perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่ คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้ยังขาดประสิทธิภาพก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำให้คนอื่นๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับผลประโยชน์เช่นนั้นจริง

(๓) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

๑.๓.๕ หน้าที่ทับซ้อน (Conflict of duty) หรือผลประโยชน์ทับซ้อนกัน (competing interest) มี ๒ ประเภท คือ

(๑) ประเภทแรก เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้เป็นคณะกรรมการด้านระบอบวินัยประจำหน่วยงานด้วย ปัญหาจะเกิดเมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ทั้งสองออกจากกันได้อาจทำให้ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ หรือแม้กระทั่งเกิดความ

ผิดพลาด หรือผิดกฎหมาย ปกติหน่วยงานมักมีกลไกป้องกันปัญหานี้โดยแยกแบบทบทวนที่ต่างๆ ให้ชัดเจน แต่ถ้ามีปัญหาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่มีกำลังคนน้อย หรือมีเจ้าหน้าที่บางคนเท่านั้นที่สามารถทำงานบางอย่างที่คนอื่นๆ ทำไม่ได้ คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยห่วงปัญหานี้กัน เพราะดูเหมือนไม่มีเรื่องผลประโยชน์ ส่วนตนมากเยิร์วข้อง

(๒) ประเภทที่สอง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และการทำบทบาทหน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้นทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทำงานหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ผลเสีย คือ ถ้านำข้อมูลมาใช้ก็อาจเกิดการประพฤติมิชอบหรือความล้มเหลว/อคติต่อคุณบางกลุ่ม ควรถือว่าหน้าที่ทั้งสองเป็นปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนด้วย เพราะว่า มีหลักการจัดการแบบเดียวกัน นั่นคือการตัดสินใจทำหน้าที่ที่ต้องเป็นกลางและกลไกการจัดการผลประโยชน์ ทับซ้อนก็สามารถนำมาจัดการกับเจ้าหน้าที่ทั้งสองได้

๑.๔ รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests)

๑.๔.๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting Benefits) คือ การรับสินบนของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น

- นายสุจิริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งในวันดังกล่าว นายราย นายก อบต. แห่งหนึ่ง ได้มอบของขวัญจำนวนหนึ่งคู่ให้แก่นายสุจิริต เพื่อเป็นของที่ระลึก

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้บริษัทเอกชน รายนั้นนำการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

- การที่บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำแก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่ เร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นกรณีพิเศษ โดยลดคิวให้ก่อนบริษัทอื่นๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นคณะกรรมการของบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ และได้รับ ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ จากบริษัทเหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรม หรือเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อบริษัทผู้ให้เงินฯ

๑.๔.๒ การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self – dealing) หรือการเป็นคู่สัญญา หมายถึง สถานการณ์ที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น

- การที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัดซึ่งคือคอมพิวเตอร์ สำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่

- ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและศูนย์กับบริษัทซึ่งเป็นของเจ้าหน้าที่หรือ บริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

- ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาจ้างบริษัทที่ภรรยาของตนเองเป็นเจ้าของมาเป็นที่ปรึกษาของ หน่วยงาน

- ผู้บริหารหน่วยงาน ทำสัญญาให้หน่วยงานจัดซื้อที่ดินของตนเองในการสร้างสำนักงานแห่งใหม่

- ภารยาอดีตนายกรัฐมนตรีประมูลซื้อที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษกใกล้กับศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จากกองทุนเพื่อการพัฒนาและพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง โดยอดีตนายกรัฐมนตรีซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลกิจการของกองทุนฯ ได้ลงนามยินยอมในฐานะคู่สมรสให้ภารยาประมูลซื้อที่ดินและทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ส่งผลให้เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาซื้อที่ดินโดยแปลงดังกล่าว อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖

๑.๔.๓ การทำงานหลังเกษียณ (Post – employment) คือ การที่บุคลากรที่ออกจากหน่วยงานไปทำงานกับบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจกับหน่วยงานที่ตนเองเคยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล เช่น

- อตีดผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งเพิ่งเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทผลิตหรือขายยา โดยใช้อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในโรงพยาบาลดังกล่าว ให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัทที่ตนเองเป็นที่ปรึกษาอยู่ พฤติกรรมเช่นนี้มีผลความผิดทางวินัยและทางอาญาฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในพฤติกรรมที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนไม่ได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๑

- การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพออกจากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

- การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยที่เกียรติและแล้วใช้อิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐ รับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อกับหน่วยงานรัฐได้อย่างราบรื่น

- การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เกียรติและทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงานเดิมโดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๑.๔.๔ การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินธุรกิจ หรือรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการดำเนินธุรกิจจะไม่ติดขัดในการพิจารณาของหน่วยงาน เช่น

- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี ๖ สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค ได้จัดตั้งบริษัทรับจ้างทำบัญชีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยรับจ้างทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการให้ผู้เสียภาษีในเขตจังหวัดที่รับราชการอยู่และจังหวัดใกล้เคียง กลับมีพฤติกรรมช่วยเหลือผู้เสียภาษีให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง และรับเงินค่าภาษีจากผู้เสียภาษีบางรายและมิได้นำไปยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีให้ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับกรมสรรพากร ว่าด้วยจราญา叱ราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๙ (๗) (๘) อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเองเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๓)

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

- นิติกร ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค หารายได้พิเศษโดยการเป็นตัวแทนขายประกันภัยชีวิตของบริษัทเอกชน ได้อาชญากรรมที่ตนปฏิบัติหน้าที่ เร่งรัดภาษีอากรค้างผู้ประกอบการรายหนึ่งหาประโยชน์ให้แก่ตนเองด้วยการขายประกันชีวิตให้แก่หุ้นส่วน ผู้จัดการของผู้ประกอบการดังกล่าว รวมทั้งพนักงานของผู้ประกอบการนั้นอีกหลายคนในขณะตอนกำลัง ดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้าง พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของ ตนเองประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๓) ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้น มีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลา ไปรับงานพิเศษอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

- การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัท ที่ต้องถูกตรวจสอบ

๑.๔.๕ การใช้ข้อมูลภายใน (Inside information) คือ การที่เจ้าหน้าที่ผู้ดำรงตำแหน่งรู้ข้อมูลภายใน และใช้ประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง เช่น

- นายช่าง ๕ แผนกซ่อมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ขององค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้นำข้อมูล เลขหมายศัพท์เคลื่อนที่ระบบ ๔๗๐ MHZ และระบบปลดล็อกไปขายให้แก่ผู้อื่น จำนวน ๔๐ หมายเลข เพื่อนำไปปรับจูนเข้ากับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นำไปใช้รับจ้างให้บริการโทรศัพท์แก่บุคคลทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติขึ้นบัญชีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา อาญา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๖๔ และมี ความผิดวินัยข้อบังคับองค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทยว่าด้วยการพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔๔ และ ๔๖

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อ ที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าวเพื่อขายให้กับราชการในราคาก่อสร้างที่สูงขึ้น

- การที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการข่ายโทรศัพท์มารบามาตรฐาน (Spec) วัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรศัพท์ แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จักเพื่อให้ได้เปรียบ ในการประมูล

- เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานเปิดเผยหรือขายข้อมูลที่สำคัญของฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อน หน้าให้แก่ผู้ประมูลรายอื่นที่ให้ผลประโยชน์ ทำให้ฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าเสียเปรียบ

๑.๔.๖ การนำโครงการสาธารณูปโภคในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork – barreling)
 เช่น การอนุมัติโครงการของหน่วยงานที่ตนเองดูแลลงไปในพื้นที่ของตนเอง เช่น

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมกับพวกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดินในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภา และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามแบบบัญชารายการที่กำหนดรวมทั้งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จได้ติดป้ายชื่อของตนและพวก การกระทำดังกล่าวมีมูลเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือล้อเลียนไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยอย่างร้ายแรงและทางอาญา คณะกรรมการฯ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ป.ป.ช. ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

- การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อทำโครงการตัดถนนสร้างสะพานลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

๑.๔.๗ การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ของตนเอง (Using public property for private advantage) เช่น นำทรัพย์สินของราชการกับไปใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนตัว หรือการนำราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง

- คณบดีคณะแพทยศาสตร์ ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเก้าอี้พร้อมผ้าเต็นท์นำไปใช้ในงานมงคลสมรสของบุตรสาว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนกลาง เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขันย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลองมงคลสมรสที่โรงเรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการ การกระทำของจำเลยนับเป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตนอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ คณะกรรมการฯ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและอาญา ต่มาเรื่องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซึ่งทำจัดการหรือรักษาทรัพย์ใดๆ ใช้อำนาจ ในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมีขอบเขตตามประมวลกฎหมายอาญา อาญา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ จำพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท คำให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกจำเลยไว้ ๒ ปี ๖ เดือน และปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีหน้าที่ขับรถยนต์ของส่วนราชการนำน้ำมันในรถยนต์ไปขาย และนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัว ทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณ เพื่อซื้อน้ำมันจำนวนมากกว่าที่ควรพุติกรรม ดังกล่าวถือเป็นการทุจริต เป็นการเบิดบังผลประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเอง และมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- การที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มีอำนาจจอนุมัติให้ใช้ราชการหรือการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง นำรถยนต์ของส่วนราชการไปใช้ในกิจธุระส่วนตัว

- การที่เจ้าหน้าที่รัฐนำวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานมาใช้ที่บ้าน หรือใช้โทรศัพท์ของหน่วยงานติดต่อธุรกิจส่วนต้น หรือนำรถส่วนต้นมาล้างที่หน่วยงานติดต่อธุระส่วนตัว หรือนำรถส่วนต้นมาล้างที่หน่วยงาน

๑.๔.๔ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติ

- พนักงานสอบสวนจะเว้นไม่นำบันทึกการจับที่เจ้าหน้าที่สำรวจชุดจับกุมทำขึ้นในวันเกิดเหตุรวมเข้าจำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติของตนให้รับโทษน้อยลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมูลความผิดทางอาญา และทางวินัยอย่างร้ายแรง

๑.๔.๕ การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น

- เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหารเข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายหรือฝ่าฝืนจริยธรรม

- นายเอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัดรู้จักสนิทสนมกับ นายบี หัวหน้าส่วนราชการอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกันนายเอ จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชาย คือ นายซี เข้ารับราชการภายใต้สังกัดของนายบี

๑.๔.๖ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่นๆ เช่น

- การเดินทางไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนคน จำนวนงาน และจำนวนวันอย่างเหมาะสม อาทิ เดินทางไปราชการจำนวน ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาในการทำงานจริงเพียง ๖ วัน โดยอีก ๔ วัน เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ

- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ใช้เวลาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เพราะสามารถเบิกเงินงบประมาณค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

บทที่ ๒
กฎหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

ในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนมีกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๒.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีหมวดและมาตราที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

หมวด ๖ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๖ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นการเฉพาะแล้วห้ามไว้ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ประกาศกำหนด ดำเนินกิจการตั้งต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน์จำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน์จำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญานี้ในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน์จำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัด หรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้ามาดำเนินการ

คู่สมรสตามวรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วยทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (๒) หรือ (๓) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ามาดำเนินการ

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สิน หรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นได้โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากบุพการีผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้ของผู้ซึ่งพ้นจาก การเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

๒.๒ พระราชบัญญัติมาตราฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติมาตราฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

มาตรา ๕ มาตราฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

- (๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศไทย อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๒) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
- (๓) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
- (๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ
- (๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
- (๗) ดำเนินตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

มาตราฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรม ของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินความถูกผิด การปฏิบัติที่ควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรง ตนในการกระทำการดีและละเว้นความชั่ว

๒.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกขอหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกขอหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียกขอหน่วยงานของรัฐ หรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียกขอตามกฎหมายว่าด้วยการเรียกขอเชิงมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

- (๑) ใช้ หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียกขอไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา ด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่นหรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียกให้ หรือกระทำในลักษณะให้ผู้นั้นอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียกให้ไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม

๒.๔ ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้โดยธรรมจารยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ (มาตรา ๑๐๓)

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้โดยธรรมจารยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ (มาตรา ๑๐๓) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนประกอบด้วย

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นได้โดยธรรมจารยาได้ดังต่อไปนี้

(๑) จากญาติ ซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะนุรูป

(๒) จากบุคคลอื่นราคายังมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นที่มีมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับเพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ ต้องแจ้งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานโดยทันทีที่สามารถกระทำได้

หากมีความจำเป็นต้องรับเพื่อรักษาไมตรี จะทำอย่างไร

แจ้งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ วินิจฉัย

มีเหตุผล รับได้ – รับไว้

ไม่เหตุควรรับ - ส่งคืน ส่งคืนไม่ได้ มอบให้ส่วนราชการ

มาตรา ๑๐๓/๑

บัญญัติให้ความผิดมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๓ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา

๒.๕ หลักธรรมาภิบาล

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภัย และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน โดยองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมี ๑๐ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะ ต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการ治理และการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการ กำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการ治理และการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสมให้

องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ชีวิตความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการ ของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

๔. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของ สาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

๕. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาซึ่งได้ เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชน สามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

๖. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วม กระบวนการพัฒนาฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๗. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่น่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบใน การตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดี ของส่วนราชการ

๘ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการ บริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสิร์ฟภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๙. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาติ/หญิง ถื่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับ ประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ใน ประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

๒.๖ การกำหนดมาตรฐานของจริยธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

กรมทรัพยากรน้ำกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยยึดตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการพล เรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยึดหลักกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๓) ต้องรายงานการดำเนินการที่ได้รับค่าตอบแทน และไม่ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคลซึ่งมีเชื่อมโยงกับราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ต่อหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่การดำเนินการที่ได้รับค่าตอบแทนนั้นๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

ข้อ ๔ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากดำเนินการที่ แล้วยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เนื่อจากว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนเองมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พระค旁เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้คุณพิเศษให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่น เพราะขอบหรือชั้น

(๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำเนินการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลื่อబแคลง หรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในการนี้มีความเคลื่อబแคลง หรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำการดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว แจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการได้แล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) 在การปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรง หรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัย หรือขึ้นขาดต้องประโยชน์ของทางราชการ และประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๕ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสดงประโภชน์ที่มีขอบเขตจำกัดดำเนินการที่ แล้วไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๑) ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตน หรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำเนินการที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่เกี่ยวกับ หรือเป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลที่ไว้ไป

(๒) ไม่ใช้ดำเนินการ หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพื่ามีผลติ

(๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการดำเนินการที่มีผลต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งตนเอง หรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมีค่าได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๖ ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๔) ไม่เลี่ยงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ซึ่งของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขซึ่งของว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(๕) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นาเสนอตัวซึ่งตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลี่ยงกฎหมาย หรือใช้ซื้อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ ประชาชนโดยมีอธิคัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๕) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่นิ่งแก่หน้าผู้ใด...

ข้อ ๙ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรอดเร็วไม่ล่วงเวลาให้เนินซ้ำ และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงาน เพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สุดจนเต็มกำลัง ความสามารถ

๒.๗ ข้อบังคับว่าด้วยจารยาข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำในฐานะส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งรับผิดชอบในการกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผนและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นพร้อมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับภาครัฐและระดับลุ่มน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งในกรมทรัพยากรน้ำ จึงมีหน้าที่ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ผดุงเกียรติ และศักดิ์ศรีข้าราชการและ ดำรงตนตั้งมั่น เป็นแบบอย่างที่ดีงาม สมเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็น ตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด ดังนี้

หมวดที่ ๒ จารยาบรรณข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำ

ข้อ ๑ ยึดมั่นในจารยาข้าราชการ และยึดหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ชอบธรรม ไม่ทำผิดระเบียบ กฎหมาย แม้ผู้บังคับบัญชา จะสั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ก็กล้าที่จะคัดค้านตามกระบวนการ

(๒) กล้าแจ้งเหตุ หรือร้องเรียน เมื่อพบเห็นการกระทำผิดแม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อน ร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน

(๓) หัวหน้าส่วนราชการต้องให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติดีและกล้าหาญโดยผู้กระทำผิด

(๔) ปฏิบัติงานตามหลักวิชา ตามหลักการ และจารยابرรณวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ ประนีประนอมกับความเลว ไม่หวนเกรงต่อการข่มขู่ หรืออิทธิพลใดๆ

(๕) มีความอดทนหรือยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ที่เย้ายวน โดยคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี

ข้อ ๒ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

(๒) มีความตรงต่อเวลาทั้งการมาปฏิบัติหน้าที่ และการนัดหมายไม่ให้ประชาชน หรือ ผู้ที่ตนนัดหมายต้องรอคอย

(๓) ไม่ถือเอาประโยชน์ส่วนตนมาทำให้ประโยชน์ส่วนรวมต้องเสียไป

(๔) หลีกเลี่ยงไม่เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนจะได้ประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่

(๔) ไม่ใช้ความสนใจเป็นส่วนตัว บุนบำเหน็จพิเศษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

(๖) มีจิตสำนึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ และประชาชน และพร้อมที่จะรับผิดเมื่อทำงานผิดพลาด และยินดีแก้ไข

ข้อ ๓ หน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๑) มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน แผนการทำงาน และการมอบหมายงานที่ชัดเจน โดยสามารถแจ้งลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงาน และระยะเวลา ให้ผู้ติดต่อได้ทราบ เพื่อสามารถติดตามความรับผิดชอบได้

(๒) เก็บหลักฐานทุกอย่างไว้หรือทำเป็นบันทึกไว้ เพื่อจ่ายต่อการตรวจสอบ

(๓) ให้คำอธิบาย ให้เหตุผลที่เหมาะสมแก่ผู้มาขอรับบริการ กรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติ หรืออนุญาตตามคำขอได้

(๔) เปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติงานหรือข้อมูลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบตามสมควรแก่กรณี โดยถือว่าการเปิดเผยเป็นหลัก การปกปิดเป็นข้อยกเว้น

ข้อ ๔ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๑) ให้บริการโดยเน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

(๒) ให้บริการตามลำดับ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ หรือเครื่องหมาย เพื่อความเสมอภาค เป็นธรรม ผู้มาก่อนจะได้รับบริการก่อน

(๓) อำนวยความสะดวกความสะดวกแก่ผู้มารับบริการในมาตรฐานเดียวกัน ไม่บริการพิเศษเฉพาะรายที่รู้จักมักคุ้น

(๔) ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ทั่วถึง ปราศจากอคติ

(๕) ให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มเย้ม แจ่มใส รักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้รับบริการทุกคนเท่าที่จะทำได้

(๖) กรณีมีเหตุจำเป็น หากต้องเลือกให้บริการต่อประชาชนผู้อยู่ห่างไกลและเดินทางลำบากก็ต้องอธิบายความจำเป็นให้แก่ผู้รับบริการคนอื่น ๆ ที่ร้อยรับทราบทั่วถัน

ข้อ ๕ ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ขึ้นของงาน โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จตามกำหนด โดยได้รับผลตามเป้าหมายและคุ้มค่า

(๒) ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายและเนื้อหาสาระของงานที่ตรงกัน

(๓) ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ไม่ประมาท รักษาผลประโยชน์ให้แก่หน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ ๓

มาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อน

ในบทนี้จะกล่าวถึงมาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน แนวทางการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืน บทบัญญัติ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๖ แนวทางการดำเนินการของกรมทรัพยากรน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน และการดำเนินการกรณีพบเห็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๓.๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑.๑ การปกป้องผลประโยชน์

เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายและนโยบาย การพิจารณา และมีความเห็นที่เป็นกลาง ไม่อคติลาเอียง ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตน /ทัศนคติส่วนบุคคลมาแทรกแซง

๓.๑.๒ สนับสนุนความโปร่งใสและความพร้อมรับผิด

การเปิดโอกาสให้ตรวจสอบและความพร้อมรับผิด เช่น การเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตนหรือ การเปิดความสัมพันธ์ที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้ง การโยกย้ายเจ้าหน้าที่จากตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑.๓ ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

การปฏิบัติตนที่ยึดมั่นหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่จะต้องจัดการเรื่องส่วนตนเพื่อหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ ทับซ้อนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย

๓.๑.๔ สร้างวัฒนธรรมองค์กร

การสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น การสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ การให้ข้อแนะนำและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การมีมาตรฐานส่งเสริมความซื่อตรง ต่อหน้าที่รวมบทลงโทษที่ทำให้เจ้าหน้าที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเองที่ต้องทำตามกฎระเบียบและมาตรฐาน

๓.๒ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๖

๓.๒.๑ องค์ประกอบของกฎหมาย

ห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๗๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทเข้าเป็น คู่สัญญา กับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

(๓) การรับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ วิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดีเงินแท้จะ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน์ จำกัด ไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษาตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจ ของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจมีการขัดแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความ มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

๓.๒.๒ การกระทำการของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

(๑) เป็นคู่สัญญาหมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้เข้ามาทำสัญญากับหน่วยงานรัฐ มีฐานะ เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ อันเป็นสัญญาที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง

(๒) การมีส่วนได้เสียในสัญญาหมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐ มีเจตนาจะให้ตนได้รับ ประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น โดยการใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสัญญานั้นหรือดำเนิน กิจการใด ๆ เพื่อเป็นการป้องกันในกรณีที่ตนอาจจะต้องเสียประโยชน์ หรือได้รับความเสียหาย

(๓) เจ้าพนักงานของรัฐเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท และเข้ามาเป็นคู่สัญญากับ หน่วยงานของรัฐที่ตนปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

(๔) รับสัมปทาน หรือคงไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าไปเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาด เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่รับสัมปทาน สัญญาสัมปทาน หมายถึง สัญญาที่เอกชน ได้รับอนุญาตจากรัฐ ให้ดำเนินกิจการต่าง ๆ แทน ดังต่อไปนี้

๑) สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ

๒) สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

๓) สัญญาที่รัฐให้เอกชนและหน่วยประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่ง เข้าเป็นคู่สัญญา กับรัฐ และทำสัญญา รับสัมปทานในสถานะเอกชน อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๕) เป็นกรรมการที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน หมายถึง เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งเข้าไปมี ส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในธุรกิจเอกชน

(๖) ตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ทำการเป็นตัวแทนกับ ตัวการที่เป็นเอกชนในธุรกิจเอกชนอันเป็นหน้าที่ของตัวแทนในธุรกิจเอกชน

(๗) ในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐได้เข้าไป เป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน

๓.๒.๓ ข้อห้ามสำหรับคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินกิจการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติประกอบบังคับด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต ได้บัญญัติ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและ ผลประโยชน์ส่วนรวม บทบัญญัติดังกล่าว ยังบังคับไปถึงคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย (ภริยาหรือสามี ซึ่งหมายรวมถึงการอยู่กินโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย) โดยมีข้อห้ามดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐเป็นคู่สัญญา หมายถึง การห้าม คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งเข้ามาเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ

(๒) ห้ามคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาหมายถึง การที่คู่สมรสของ เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งได้อำนาจหน้าที่โดยมีเจตนา หรือความประสงค์ที่จะให้ตนได้รับ ประโยชน์ หรืออื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ๆ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของ คู่สมรสไปดำเนินกิจการใด ๆ ในสัญญา

(๓) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐได้ลงทุนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และได้เข้ามาเป็นคู่สัญญา กับหน่วยงานรัฐ

(๔) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบ ถือหุ้นในบริษัท หมายถึง การที่คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐเข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัท ตามที่เปลี่ยนผู้ถือหุ้น และบริษัทที่มีเจ้าพนักงานของรัฐมีหุ้นอยู่นั้นได้เข้ามาเป็นคู่สัญญา กับหน่วยงานของรัฐ

(๕) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐรับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่ง สัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญา อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาด ตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนที่ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่ได้รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว

(๖) ห้ามคู่สมรส (ภริยาหรือสามี) ของเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารส่วนห้องคืนเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่าง ๆ เป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษาตัวแทน พนักงานหรือ

ลูกจ้างในธุรกิจเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้ การกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพผลของการธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดแย้งกับประโยชน์ ส่วนรวม หรือประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

๓.๒.๔ แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๒๖

(๑) การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ก่อนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบุคคลนั้นจะต้องตรวจสอบตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ว่าได้มีการดำเนินกิจการใด ๆ บ้างในขณะที่ตนเองได้อยู่ในสถานะของเอกชนที่ได้ทำธุรกิจหรือทำการค้าไว้กับรัฐ โดยจะต้องตรวจสอบการเป็นคู่สัญญากับรัฐ การรับสัมปทานจากรัฐ หรือการเป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้น หรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในหุ้นส่วนห้าหุ้นส่วนต่าง ๆ ว่ามีหรือไม่ ก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง และหากมีจะต้องศึกษาแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการธุรกิจต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อมิให้ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย

(๒) การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตำแหน่งในระหว่างที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งจะต้องไม่ดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๖ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการทำความเข้าใจกับคู่สมรส การดำเนินการที่ต้องห้ามตามกฎหมายล่าว่าคือแม้ตนเองจะมิได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่ละเลยไม่ใส่ใจกับการดำเนินการของคู่สมรส ทำให้คู่สมรสดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายห้ามไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องได้รับโทษทางอาญาที่เกิดจากการกระทำการของคู่สมรส โดยจะต้องถูกระวางโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

(๓) การดำเนินกิจการในภายหลังพ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึงสองปี) มาตรา ๑๒๖ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินการนั้นต่อไปอีก เป็นเวลาสองปีนับแต่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งนั้น ๆ แล้วการห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐไว้ด้วย

๓.๒.๕ แนวทางการป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนบทบัญญัติ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๒๘

ความหมายของบทบัญญัติ คือ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อาจคำนวณเป็นเงินได้ แม้เพียงแต่บาทเดียว ยกเว้น

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎหมาย หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย (เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม เป็นต้น) หรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติให้ตามประเพณี หรือตามธรรมบรรยายตามฐานานุรูป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจารยา และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจารยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่ห์หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะรุป

(๔) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติ มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๕) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป เช่น ของชำร่วยในงานพิธีต่างๆ

๓.๓ แนวทางการดำเนินการของกรมทรัพยากรน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน กรมทรัพยากรน้ำได้กำหนดมาตรการ แนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชัน เพื่อให้มาตรฐานการป้องกันขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนี้

๓.๓.๑ จัดทำคู่มือการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน และแจ้งเวียนให้ทุกหน่วยงานของกรมทรัพยากรน้ำโดยระบุรูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อนที่มักเกิดในองค์/หน่วยงาน

๓.๓.๒ การให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่โดยมีการจัดประชุม/สัมมนา/อบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บุคลากรกรมทรัพยากรน้ำมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ

๓.๓.๓ ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันมิให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

๓.๓.๔ ดำเนินการตรวจสอบผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน

๓.๓.๕ จัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมของบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำที่มีกรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

๓.๓.๖ มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๓.๓.๗ จัดให้มีรางวัลแก่บุคลากรกรมทรัพยากรน้ำที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติโดยไม่มีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

๓.๓.๘ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจารยาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๓.๔ การดำเนินการกรณีพบเห็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๓.๔.๑ กรณีเกิดขึ้นกับตัวเองให้พิจารณาผลที่เกิดขึ้นว่า ส่วนรวมเสียประโยชน์หรือไม่ หากส่วนรวมเสียประโยชน์ควรหลีกเลี่ยง เช่น เป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการจัดซื้อจ้างหรือพิจารณาความดีความชอบ หากเป็นบุคลากรใกล้ชิดควรถอนตัวจากการเป็นกรรมการหรืองดออกเสียง และแจ้งให้ทราบว่า มีความเกี่ยวพัน เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่

๓.๔.๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ สงสัยว่ามีเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำกระทำการใด หรือดำเนินการใดในฐานะส่วนตัว จะขัดประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้รายงานอธิบดี เพื่อยุติการกระทำแล้วให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมกรมทรัพยากรน้ำพิจารณา วินิจฉัย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย

๓.๔.๓ เมื่อบุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนได้เสียสงสัยบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำกระทำการใดหรือดำเนินการใดในฐานะส่วนตัวขัดกับส่วนรวมให้ร้องเรียนต่ออธิบดี หรือสำนักผู้ตรวจราชการ

บทที่ ๔

กรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

ในบทนี้จะเป็นการยกกรณีศึกษาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน อาทิ กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท กรณีผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสำนักงาน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางดำเนินการของเจ้าหน้าที่

๔.๑ กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจำเป็นที่ต้องรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท เพื่อรักษาไม่ตรีหือความสมัปดาห์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่รัฐต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็นความเหมาะสม สมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นี้ไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

กรณี มีคำสั่งไม่ให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

ทั้งนี้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการในตำแหน่งไม่ว่าจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ระหว่างโທะจำคุกตั้งแต่ ๕ ถึง ๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต ซึ่งในกรณีมีกฎหมาย ระเบียบ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

๔.๑.๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ “สินบน”

ประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นโดยธรรมจรรยา หมายถึง การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นจากญาติ หรือบุคคลที่ให้กันในโอกาสต่างๆโดยปกติ ตามขั้นบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมาภยາทที่ปฏิบัติกันในสังคม

๔.๑.๒ ประมวลคณะกรรมการบังกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๗

ประกาศดังกล่าวอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบังกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยา กล่าวคือ การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลที่ให้กันในโอกาสต่างๆ โดยปกติ ตามขั้นบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมาภยາทที่ปฏิบัติกันในสังคม

๔.๑.๓ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

(๑) ส่วนคำประภา ได้กล่าวถึงค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๘ ประการของสำนักงานผู้ตรวจสอบการแผ่นดิน ๘ ข้อ ดังนี้

- (๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) การมีจิตสำนึกรักสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- (๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์

ทักษอน

- (๔) การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
 - (๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มืออาชีพ และไม่เลือกปฏิบัติ
 - (๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
 - (๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐานมีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
 - (๘) การยึดมั่นในระบบประชาธิไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 - (๙) การยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลขององค์กร
- ๒) หมวด ๒ ข้อ ๕ ให้ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้
- (๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พระครัวฯ เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่น เพราะความชอบหรือชัง
 - (๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย
 - (๓) ไม่กระทำการใด หรือดำเนินการใดในฐานะส่วนตัวซึ่งก่อให้เกิดความเคลื่อนแคลลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานในหน้าที่ ทั้งนี้ ในการณ์มีความเคลื่อนแคลลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำการดังกล่าว ไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรม วินิจฉัยเป็นประการใด แล้วจึงปฏิบัติตามนั้น
 - (๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวม กับประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่มงานอันจำเป็นต้องwin-win หรือชี้ขาดต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ
- ๓) หมวด ๒ ข้อ ๖ ให้ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสดงหาประโยชน์ที่มิชอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางแผน ดังนี้
- (๑) ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียกรับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตน หรือญาติของตนไม่ว่าก่อน หรือหลังดำเนินการ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่เกิดตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลที่ร่วม
 - (๒) ไม่ใช้ตำแหน่งหรือกระทำการที่เป็นคุณหรือโทษแก่บุคคลใดเพื่ามีผลต่อ
 - (๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการท่านนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเอง หรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมีค่าได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

๔.๑.๔ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ ให้ถือปฏิบัติว่าข้าราชการชั้นผู้น้อยพึงดูการให้ของขวัญแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชาหรือสมาชิกในครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประทับด้ แลสร้างทัศนคติที่ถูกต้องโดยหัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชา ต้องดำเนินแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งกำชับดูแลข้าราชการในสังกัดให้ประพฤติตนเกี่ยวกับการเรียไร และการให้ หรือรับของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใดให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หากฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างหนึ่งทั้งฝ่ายผู้รับและผู้ให้

๔.๑.๕ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๑.๖ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๘

๔.๑.๗ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

๔.๒ กรณีการใช้รถหลวง

๔.๒.๑ ตัวอย่างที่ ๑ ข้าราชการหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งได้นำรถยนต์ส่วนกลาง ซึ่งเป็นรถยนต์ที่ไม่ไว้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของหน่วยงานไปใช้ในลักษณะรถประจำตำแหน่ง โดยข้าราชการดังกล่าวจะโทรศัพท์สั่งการพนักงานขับรถโดยตรง และให้พนักงานขับรถเป็นผู้เก็บค่าโดยสาร แต่ยังให้พนักงานขับรถนำรถยนต์ส่วนกลางไปรับ - ส่ง ตนเองระหว่างบ้านพักกับหน่วยงานในช่วงเช้าและเย็น โดยไม่มีการจัดทำเอกสารควบคุมการใช้รถตามระเบียบทางราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าใช้รถเพื่องานราชการหรือไม่ หรือเมื่อเสร็จสิ้นการใช้งานในแต่ละวันได้นำรถมาเก็บรักษาที่โรงเก็บภายในหน่วยงานหรือไม่

กรณีตัวอย่างที่ ๑ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินชี้มูลว่า เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ.๒๕๒๓ การกระทำการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงิน หรือทรัพย์สินของทางราชการ โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตใช้รถยนต์ส่วนกลาง แต่กลับนำรถยนต์ไปใช้ในลักษณะที่เป็นรถประจำส่วนตัว “การใช้รถยนต์ไป - กลับที่พักเป็นประจำส่วนตัว แม้จะมีระยะทางสั้นๆ หรือใช้รถยนต์ไปในสถานที่อื่น เช่น ไปรับประทานอาหารกลางวัน หรือไปทำธุระส่วนตัว ถือว่าเป็นการใช้รถยนต์โดยไม่เป็นไปตามระเบียบทางราชการ และเป็นการกระทำการทุจริต ซึ่งต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาและทางวินัย นอกจากคนใช้รถยนต์จะมีความผิดแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน และผู้อนุมัติเบิก - จ่ายค่าน้ำมันก็จะถูกดำเนินการทำวินัยด้วย รวมทั้งเรียกเงินค่าน้ำมันทั้งหมดคืนราชการ” (ข้อมูลจาก : <http://www.thairath.co.th/content/๔๓๔๕๐๙ ถึง เม.ย. ๒๕๖๐>)

๔.๒.๒ ตัวอย่างที่ ๒ อดีตคณบดี คณะแพทย์ศาสตร์แห่งหนึ่ง สั่งให้เจ้าหน้าที่ไปช่วยจัดเตรียมงานแต่งงานบุตรสาวของตน โดยนำรถยนต์ส่วนกลาง เก้าอี้ กล่องวิดีโอ โทรศัพท์ ขาตั้งกล้อง มอนิเตอร์ และกระถางต้นไม้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการที่สั่งกัดอยู่ การกระทำการดังกล่าว เป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗

กรณีตัวอย่างที่ ๒ ศาลอาญา ถ.รัชดาภิเษก นัดฟังคำพิพากษาในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องอดีตคณบดีคณะแพทย์ศาสตร์ว่า chiraphabala ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือ รักษาทรัพย์ได้ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติ หน้าที่หรือละเว้นการ

ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๑๕๘ จากการณ์เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ จำเลยได้ใช้ทรัพย์ภาร อาทิ รถยนต์ เก้าอี้ อุปกรณ์ เครื่องเสียง และบุคลากรของคณะ ในภารจัดงานแต่งงานบุตรสาวของตัวเองที่บ้านพัก ซึ่งถือว่าเป็น การ ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นต้นจำเลยให้การปฏิเสธ แต่ ต่อมากล่าวคำร้องต่อศาลให้การรับสารภาพ ทั้งนี้ ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลยถือว่า ทุจริตในตำแหน่งหน้าที่จึงมีคำพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี ปรับ ๒ หมื่นบาท แต่จำเลยให้การรับสารภาพ เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกเหลือ ๒ ปี ๖ เดือน ปรับ ๑ หมื่นบาท แต่จำเลยสำนึกผิด และได้ชัดใช้ค่าเสียหายทันที ประกอบกับเป็นแพทย์ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม และไม่เคยต้องโทษมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รองลงอาญาไว้ ๒ ปี (ข้อมูลจาก : สำนักข่าว INN : คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน / สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตราด/ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒)

๔.๓ กรณีผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสำนักงาน

กรณีผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสำนักงาน เช่น

- การนำวัสดุ-อุปกรณ์สำนักงานมาใช้ส่วนตัว
- การรับของขวัญ-ของฝาก จากผู้ประกอบการที่มีมูลค่า มากกว่า ๓,๐๐๐ บาท
- การขอรับงบประมาณสนับสนุน/เรียรับเงินเพื่อการกุศลจากผู้ประกอบการ
- การช่วยร่วมคุณลักษณะเพื่อเอื้อต่อการประมูลรายการซื้อ - ขาย/จ้างงานของราชการ
- การรับตำแหน่งที่ปรึกษาให้กับผู้ประกอบการภายหลังเกณฑ์อย่างการยังไม่ถึง ๒ ปี

กรณีเหล่านี้ข้างต้นถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการ พ.ป.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งออกตามความมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมถึง อาจมีการกระทำ ร้ายๆ ที่ไม่ถึงการณ์ดังเช่นกรณีนี้ “การคิดว่าใช้วันพักร้อนซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัว และบริษัทฯ มีความสัมพันธ์ กับตนเฉพาะที่คุณลักษณะเพื่อเอื้อต่อการประมูลรายการซื้อ - ขาย/จ้างงานของราชการ ภายหลังเกณฑ์อย่างการยังไม่ถึง ๒ ปี” (ข้อมูลจาก : คู่มือการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน กระทรวงสาธารณสุข)

บรรณานุกรม

สำนักงาน ก.พ. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

สำนักงาน ก.พ. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ :

บริษัท โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๑

สำนักงาน ป.ป.ช. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๖๑. กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๕๕

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกไข่องหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

คู่มือ การพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับ

คณะกรรมการจริยธรรม

คู่มือการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน / สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตราด/ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ข้อมูลจาก สำนักข่าว INN

คู่มือเอกสารประกอบโครงการปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict Of Interest)

www.edunayok.org>boss

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. คุณธรรม รับผิดชอบ สังคม

www.royin.go.th/dictionary

DICTIONARY. ไฝรู้

<http://dictionary.sanook.com/search/>

<http://www.thairath.co.th/content/๘๓๙๕๐๙ ถึงเมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๖๐>